1939 ий
18
ИЮЛЬ
№ 61 (560)
Акше 5 ыр

9-ше ИИ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫМ КЕЛГЫН ИЗУЧАТЛАШ

XVIII партийный с'езд кажне комсомольский организаций да кажне комсомолец ончылан хозяйственный, государственный пашаште активно участвоватлаш задачым шынден.

Комсомол ончылан партийын шындыме задача-шамычым шукташлан да партийын тиде кугу доверийжым оправдатлашлан эн ончыч мемнан руководящий комсомольский кадр-шамычым, комсомольский активым да самырык интеллигенцийым марксизм-ленинизм теорий дене вооружитлыман.

„ВКП(б) историй краткий курс“ комсомольский кадршамычын теоретический отсталостьыштым ликвидироватлаш чыла условийым ыштен.

ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК пропагандым организоватлыме нерген постановленийыштышт теоретический отсталостьым кузе ликвидироватлаш пеш раш ончыктен пуэныт да кажне активист деч, руководитель деч марксизм-ленинизм дене овладеватлаш требоватленыт.

ВКП(б) ЦК ден ВЛКСМ ЦК-н пропагандым организоватлыме нерген постановленийыштым комсомольский организацийлаште обсуждатлымеке, мемнан республикыште пропаганда паша ятыр саемын, кружок-шамыч шагалемыныт, руководящий комсомольский актив да интеллигенций марксизмым-ленинизмым самостоятельно келгын тунемаш тӱҥалыныт. Республика мучко 9 тӱжем еҥ наре ВКП(б) историй ден политграмотым самостоятельно тунеммашке кусненыт. Нунын кокла гыч ятырже келгын тунемаш тӱҥалыныт.

„Красный бондарь“ промартель пеленсе комсомольский организацийын секретарьже (Горно-Марийский район) Грацков йолташ ВКП(б) историйым келгын тунемеш, Ленин ден Сталинын произведенийыштым изучатла. Тудо кызыт 4 главам тунемын. Тидын дене пырля молодежь коклаште ВКП(б) XVIII с'ездын материалыштым дене докладым, беседым эртара. Тыгак Наркомторг пеленсе ВЛКСМ комитетын секретарьже Никитина йолташ ВКП(б) историйым 4 главам изучатлен.

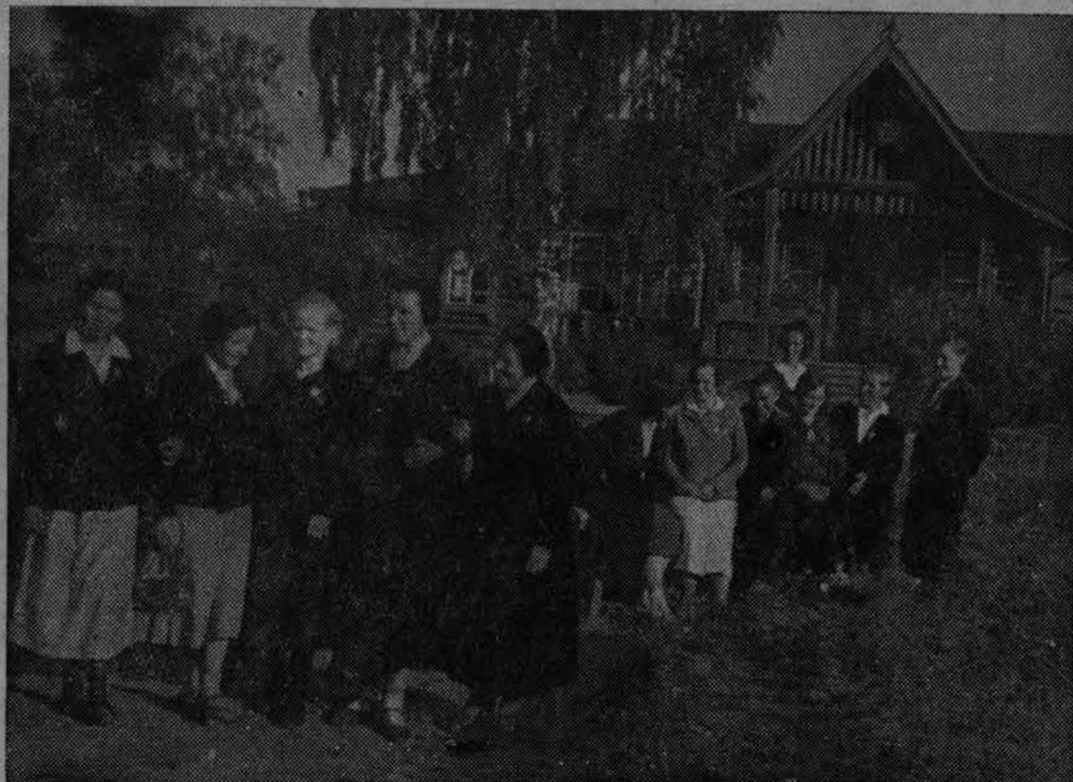
Пропаганда дене посна райкомол, нунын секретарьышт да пропаганда отделын заведующийже начарын огыл вуйлатат. Горно-Марийский райкомол ВКП(б) историйым да XVIII партийный с'ездын материалыштым изучатлыше-шамычлан конкретный практический полышым пуэн шога. Лекцийым, докладым, консультацийым эртара. Парткабинетын лекционный да консультационный планжым кажне комсомольский организацийыш кажне тылзын колтен шога. Ятыр гана самостоятельно тунемше-шамыч дене совещанийым эртарен. Тиде районышто пел тылзе жапыште гына 15 апрель гыч 1 май марте парткабинетеш лийше консультацийым 560 комсомолец да 120 еҥ несоюзный молодежь гыч посетитлен. Райкомол пропаганда нерген вопросым 1939 ийыште бюроэш 7 гана обсуждатлен.

Пропаганда пашам начарын огыл Сернурский райкомол вуйлата.

Тидын дене пырля ятыр ситыдымаш-шамычат улыт. Комсомолын посна руководительышт пропаганда вопрос дене йӧршеш огыт заниматле да адак шкеныштын теоретический кодмашыштымат огыт ликвидироватле. Оршанка райкомолын ик пашаенжат пропаганда вопрос дене серьезно заниматлен огыл. Садланак район кӧргыштӧ пропагандын состоянийжым огыт шинче. А райкомолын пионер отдел заведующийже Кожевникова йолташ тиде марте ВКП(б) историйым тунемаш тӱҥалаш жапым „муын огыл“. Садланак ик главамат тунемын огыл.

Комсомол, молодежь да эн ончыч руководящий комсомольский актив марксизмленинизм революционный теорий дене сай овладеватлышт манын, да комсомол радам гыч партий ден государствылан кадр-шамычым ямдылашлан мланна пропаганда ден агитаций паша вуйлатымашым саемдыман. Комсомольский комитет-шамыч самостоятельно тунемше-шамычлан полышым эреак пуэн шогышаш улыт. Самостоятельно тунемше - шамычлан лекцийым, докладым консультацийым эртарыман, могай литературым, брошюрым лудман, умылтарыман. Комсомолец-шамычлан литературым, справочникым налаш муаш да налаш полшыман.

Пропагандым организоватлымаште комсомольский комитет-шамычын адак ик ситыдымашышт уло. Нуно пропагандын идейный содержанийже дене огыт интересоватле. Утларакшым вниманийым организационный вопрос-шамычлан уделятлат. Тиде ситыдымашым пытарыман. Лекцийын, консультацийын, теоретический конференций эртарымашын да кружок-шамычын идейный содержанийышт дене интересоватлыман.

МАССР Наркомпросын заместительже СССР Верховный Совет депутат Кельбедина йолташ Куярысе дачыште каныше орденоносец учитель-шамыч дене мутлана. Фото С. Чуршуковын.

КОЛХОЗНЫЙ КОМСОМОЛЬСКИЙ ОРГАНИЗАЦИЙЛАСЕ СЕКРЕТАРЬ-ШАМЫЧЫН СОВЕЩАНИЙЖЕ

16 июльышто 2 шагат кечывалым Верховный Советын заседаний залешыже колхозный молодежьын ончыл еҥыштын, колхозный первичный комсомольский организацийласе секретарьшамычын совещанийышт почылто. Совещанийышке 134 секретарь толыныт.

Совещанийын задачыже нерген кӱчыкын ойлен, ВЛКСМ Маробкомын первый секретарь обязанностьым исполнятлыше П. И. Темерешев йолташ совещанийым почо.

Президиумыш ВКП(б) Маробком секретарь Кушнарев, Ончуков, МАССР Совнарком председатель Абрамов йолташ-шамычым да молымат, чылаже 19 еҥым сайлыме.

Совещанийыште партийын XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумын решенийышт негызеш комсомольский организаций-шамычын задачышт нерген ВКП(б) Маробкомын орг-инструкторский отдел вуйлатыше И. Н. Таныгин йолташ докладым ыштыш.

Тудо шке докладыштыже посна комсомольский организаций-шамычын партий XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумын решенийышт негызеш комсомольский пашам перестроитлымышт нерген, союзный ден хозяйственный пашам сочетатлен ыштымышт нерген сай пример-шамычым шуко ончыктыш. Ятыр комсомольский организаций-шамыч колхозышто ончыл верым налын шогат. Комсомолец-шамыч колхозын руководящий пашаште начар огыл ыштат, Киров лӱмеш (Еласал район), „Чирки“ (Пектубаевский район), „Пеледыш“ (Косолаповский район), „У Илем“ (Н-Тор'яльский район) да тулеч моло колхозыштат. Нине колхоз-шамыч чыланат Всесоюзный ял озанлык Выставкыш кандидатлан утвердитлыме улыт. Комсомолец-шамыч руководящий пашаште образецым ончыктат. Колхозный погынымаште активно участвоватлат.

Комсомолец-шамыч кокла гыч колхозный производствышто пашан образецым ончыктышо-шамыч шӱдӧ дене шотлалтыт: К. А. Шихова (Параньга), Ф. Н. Мансуров (Оршанка), А. Н. Куцыбаева (Еласал) да моло - шамычат. Но посна колхозный комсомольский организаций-шамыч пашам але мартенат перестроитлен огытыл.

Совещанийыште ВКП(б) Марийский Обкомын пропаганда дене секретарьже Чебоксаров йолташ выступатлен; шке выступленийыштыже уборкышто да шемер-шамычын депутатыштын местный советыштым шушаш сайлымаште комсомолын задачыже нерген раш каласен пуэн.

Совещаний Сталин йолташлан приветственный письмам приниматлен да Марийский АССР колхозласе чыла комсомолец-шамыч ден молодежь дек обращенийым приниматлен.

17 июльышто совещаний шке пашажым пытарен.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

И. Т. Луганец-Орельскийым тойымаш

14 июльышто Тбилисисе шемер-шамыч 8-ше июль ваштареш йӱдым Цхалтубо деран автомобильный катастрофа лийме годым жап шуде колышо активный большевикым Китайысе СССР полпредым И. Т. Луганец-Орельский йолташым да тудын ватыжым Н. В. Луганец-Орельская йолташым тоеныт.

РСФСР Верховный Советын Кокымшо Сессийжым созыватлыме нерген

РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН

УКАЗШЕ

Российский Советский Федеративный Социалистический Республика Верховный Советын Кокымшо Сессийжым тений 25 июльышто Москва олаш созыватлаш.

РСФСР Верховный Совет Президиум Председатель— А. БАДАЕВ.

РСФСР Верховный Совет Президиум Секретарь—Г. КОЗЛОВ.

Москва, 1939 ий, 13 июль.

Москваште ПВХО дене 3580 ученийым эртарыме

Май гыч 15 июнь марте Москвасе предприятийлаште, учреждениялаште, школлаште до илыме пӧртлаште противовоздушный да химический оборона дене 3580 учений эртаралтын. Тушто 1 млн. 350 тӱжем еҥ участвоватлен. Шӱдӧ тӱжем дене москвич-шамыч 1-й ступень ПВХО значоклан нормым сдатленыт.

ВКП(б) ИСТОРИЙЫМ ЭРЕАК ИЗУЧАТЛЕМ

„ВКП(б) историйын краткий курсшо“ газетыш печетлалташ тӱҥалмекак, ме, МАССР Совнарком пашаеҥ-шамыч, кугу желаний дене изучатлаш тӱҥална. Ме эн первой тӱшкан кружокышто проработатлышна. Руководитель МАССР Верховный Совет депутат Зонов йолташ мланна лудын, пеш сай умылтарен. Тунам коммунистический партийын историйжым эше сайын палышашлан тудым самостоятельно изучатлаш тӱҥалаш эше чот кумыл нӧлталте.

Тунамак мый ВКП(б) историйым самостоятельно изучатлаш тӱҥальым. Кружокышто лудмо деч посна конспект возыде мый эше икана лудын лектым. Кумышо гана лудмо годым умлаш тыршен лудым, кудо кӱлешанжым конспект возаш палемден каенам. Чыла главам тыге лудын лекмек, вара конспектым вozенам.

ВКП(б) историйым тунемме годым газетлаш печетлалтше консультационный статья-шамыч кугун полшат. Мый верысе газетлаш печетлалтше чыла статья-шамычым да центральный газетлаштат эреак лудынам, лекцийыш коштынам. Адак революционный движений дене кылдалтше литературым лудынам. М.Горькийын „Мать“ повестьшым да Юринский революционный движений нерген лудынам.

Мый кызыт краткий курс книгам конспектым возен пелыже наре проработатленам. Паша деч вара коккум кече коклан шагат жап, а выходной кечын кум-ныл шагатымат уделятлем.

„ВКП(б) историй краткий курс“ практический пашаште сайын пашам ышташ кумылым нӧлта. Вет коммунистический партийын историйже—Ленин ден Сталинын ончыкылык пиалан илыш верч кучедалмын историйже. Ме кызыт тиде пиалан, весела илышыште илена.

Мый шкемын обязанностем эре шуктен толам. Тений первый май мартен налме социалистический обязательствым чыла пунктшымат тӱрыс шуктымылан да общественный пашам сай ыштымылан мыйым местком ден администраций тылзаш зарплата да Крымыш путевка дене премироватленыт.

Марксизм-ленинизм теорий дене вооружитлалтын, мый шкемын советский гражданинын улмем пашам дене оправдатлем. Чынак, Сталинский эпохышто илаш да пашам ышташ кугу пиал!

А. А. Калинин,
МАССР Совнаркомын протокольный часть дене заведующийже.

Партий историйым тунеммашке серьезно относитлем

„ВКП(б) историй краткий курс“ светыш лекме мыйым пеш чот куандарыш. Тиде эн сай книга. Тудо большевизм духеш воспитатла.

Партий историйым самостоятельно тунемаш кугу да сложный паша. Садлан тунеммашке пеш серьезно относитлаш кӱлеш. Мый ончыч чыла главам лудын лектам, тудым сайын ом умло гын, эше ик гана лудам да вара конспектым составитлем. Конспектым мый кок колонкылан шелынам. Ик колонкеш вопросым але цитатым возем, вес колонкеш вопрослан ответым пуэм.

Тугак мый „Марийская правда“, „Рвезе Коммунист“, „Марий Коммун“ газетлаште печетлалтше „В помощь изучающим историю ВКП(б)“ раздел гыч дополнительный материалым лудам. Тиде чыла материалым мый ик папкыш урген шындем.

Кызыт мый кок главам конспектироватлен пытаренам да кумышо главам конспектироватлаш пижынам.

В. И. Шибаков,
„Монан марий“ колхоз (Йошкар-Ола район) пеленсе первичный комсомольский организацийын секретарьже.

КРУЖОК ПАШАЖЫМ САЙЫН ЫШТА

Мемнан комсомольский комитет шке пашажым эре план почеш ышта. Комсомольский собраний регулярно, кӱкшӧ политический уровеньыште эрта.

Комсомолец-шамыч колхозный производствышто активно участвоватлат. Теве Завойская Евдокия ден Павлов Василий ага пашашке нормым 180-200 процентлан да утларак темен шогеныт.

Тока комсомольский собранийыште уборочный планым обсуждатлыме. Кажне колхозник-шамычым, звеном, бригадым посна участок-шамыч дек прикрепитлыме.

Комсомолец-шамыч масса коклаште массово-политический пашам сайын ыштен шогат. Громкий читка, беседа да моло умылтарымаш паша регулярно эртаралтеш.

Тидден пырля комсомолец-шамыч шке политический уровеньыштымат нӧлтен шогат. Комсомольский комитетыште „Наша родина“ книга почеш занятий эртаралтеш, тидлан лӱмын кружокым организоватлыме. Пропагандист Г. Ф. Фадеев йолташ занятийыш эре ямдылалт толеш, конкретный планым ышта да слушатель-шамычлан пеш сайын умылтара.

Комсомолец-шамычат занятийыш ямдылалт мият, эре конспектым ыштат.

Мый шкеже кызыт „Наша родина“ учебникым изучатлен лектынам, ынде ВКП(б) историй краткий курсым изучатлаш тӱҥалынам. „Марий Коммун“, „Рвезе Коммунист“ да шкенан районный газетым лудын шогем.

Р. Ф. Веселов,
Косолаповский район, „Пеледыш“ колхозысо комсомольский комитетын секретарьже.

ЛИЧНЫЙ ПРИМЕРЫМ ОНЧЫКТЫМАН

ВКП(б) ЦК-н да ВЛКСМ ЦК-н пропаганда нерген постановленийышт деч вара шуко руководящий комсомольский пашаеҥ-шамыч революционный теорий дене овладеватлымаште личный примерым ончыкташ серьезно пижыныт. Партий историйым тунеммаш комсомольский активын кругозоржым кумдангда, тудын революционный бдительностьшым нӧлта, марксизм-ленинизмын великий идейыштын сеҥымыштлан ӱшанымашым пеҥгыдемда.

„ВКП(б) историй краткий курсым“ мый январьыште тунемаш тӱҥальым. Ынде ныл главам чаплын изучатленам.

Конечно, кажне еҥын изучатлыме методшо тӱрлӧ лиеш. Мый ондак уло главам тӱрыснек лудын лектам; тушеч пален налам: тиде глава почеш первоисточник гыч могай произведенийым изучатлыман. Вараже нине произведенийым тщательно изучатлем, посна тетрадеш кӱлеш семын конспектироватлем. Тыге кажне произведенийлан мыйын посна конспект уло.

Первоисточникым проработатлен пытарымек, глава почеш могай консультационный материал уло, тудым проработатлаш тӱҥалам. Чыла тидым ыштымек гына тӱрыс глава почеш общий конспектым составитлем. Тыге основательно да келгын кажне главам изучатлем.

ВКП(б) историйым тунеммаште, мутат уке, консультаций, лекций эртарымаш кугу значенийым иметла. Мый групповой консультацийым иктымат коден ом ул, лекцийыш, индивидуальный консультацийыш эреак коштам.

Первоисточник гыч Ленинын тыгай произведенийже-шамычым изучатленам: „Что делать?“, „Развитие капитализма в России“, „Две тактики социал-демократии в демократической революции“ да молымат. Нылымше глава дене „Красная Татария“ газетеш печетлалтше консультационный статьям использоватленам, кум гана консультацийыш миенам да Отрешко йолташын тиде тема дене лекцийжым кок гана колыштынам.

Партий историйым тунеммаш практический пашаште моткоч кугун полша. Комсомолец-шамыч дене теоретический беседым эртарымаште шканет шуко палыман, нунылан кеч могай йодышыштлан ответым кӱлеш семын пуэн моштыман. Революционный теорий дене овладеватлымаште комсомолец-шамычлан личный примерым ончыктыман.

Л. П. Алатов,
ВЛКСМ Горно-Марийский райкомын секретарьже.

ВКП(б) Историйым кугу желаний дене изучатлат

„ВКП(б) историй краткий курс“ светыш лекмек, мемнан первичный организацийысе комсомолец-шамычын ВКП(б) историйым келгын изучатлаш кугу желаний лектын. Первояк ме кружокышто изучатлышна. Кружокын занятийже пропагандистын ярсыдымыжлан кӧра жапыштыже ок эрталт ыле. Садлан комсомолец-шамыч ВКП(б) историйым самостоятельно изучатлаш тӱҥальыч.

Мемнан первичный комсомольский организацийыште чылаже 11 комсомолец уло. Нуно чыланат „ВКП(б) историй краткий курсым“ изучатлат. Мый кызыт III главам изучатлем. Кажне глава ден кӱчыкын подраздел шот дене конспектым составитлем. Тыгак дополнительный материал, консультационный статья-шамычым газета ден журналлаште эреак лудын шогем. Мыйын заместитель Н. Ф. Игнатьев йолташат III главам изучатла. Молышт шукыжым кокымшо главам изучатлат.

М. А. Скворцов,
„У вий колхоз (Сернурский район) пеленсе первичный комсомольский организацийын секретарьже.

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ТУНЕММАШЫМ ПРАКТИЧЕСКИЙ ПАША ДЕНЕ КЫЛДЕНА

Мемнан комсомольский организацийыште („Чевер ӱжара“ колхоз, Косолаповский район) ӱмаште шыжым кружокым организоватлыме.

ВКП(б) ЦК-н да ВЛКСМ ЦК-н пропаганда шындыме нерген постановленийышт марте мемнан кружок пашам начар ыштен; комсомолец-шамыч шагал коштыт ыле, да адак изучатлыме методшат комсомолец-шамычлан шагал полшен, тунам занятий скучно эртен; живой беседа олмеш лудмаш гына але доклад семын изложитлымаш лийы. ВКП(б) ЦК-н да ВЛКСМ ЦК-н пропаганда нерген постановленийышт лекмек, мемнан кружок пашажым ятырак саемдыш. Изучатлыме метод весемын: ондак лудын лектына, вара живой беседым эртарена. Кружокыш чыла комсомолец кошташ тӱҥальыч. Кружок ондак „Наша родинам“ тунемме пиже, тудым тунем пытарымек XVIII партийный с'ездын материалже-шамычым тунемаш тӱҥална.

Комсомолец-шамыч великий Сталин йолташын XVIII с'ездыште ыштыме докладшым да с'ездын моло материалжымат моткоч кугу куанымаш дене изучатлаш тӱҥальыч; изучатлыме годым чыла лекше вопрослан ответым пропагандист сай пуэн; комсомолец-шамыч шке тетрадешышт кӱчыкын конспектироватленыт.

Но кружокын пашаштыже ик ситыдымаш ыле—пропагандистым вашталтылмаш. Ондак мемнан дене Фадеев йолташ ыле, вара тудым „Тумер“ колхоз пеленсе комсомольский организацийыш колтеныт, тудын мӧнгӧ адакат Фадеев лие, а ынде мый пропагандистлан ыштем. Конечно, ончыкыжо пропагандист-шамычым вашталтылмаште ВЛКСМ райкомлан шоналтен ыштыман, вет тыге чӱчкыдын вашталтылме дене паша лушкыдемын кертеш.

Политграмота тунемме комсомолец-шамычлан шуко полшен, нунын политический шинчымашыштым ятыр нӧлтен. Ынде кум комсомолец партий историйым тунемаш ямдылалт шуйныт. Мый кызыт первый главам тунемаш тӱҥалынам.

Политический шинчымашым нӧлтымӧ ден пырля комсомолец-шамыч колхозный пашаште кугу участийым приниматлат. Уборкылан ямдылымаште комсомолец - шамыч активно участвоватлат. Теве тыге политический тунеммашым практический паша дене кылден ончыкыжат ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК VIII пленумын решенийыштым шуктышаш верч кучедалаш тӱҥална.

Ф. И. Матвеев,
Комсомольский организацийын секретарьже.

ТАЧЕ ФИЗКУЛЬТУРНИКЫН ВСЕСОЮЗНЫЙ КЕЧЫЖЕ

Молодежь спортым йӧрата

Мый 1930 ий гыч тӱҥалын таче кече марте чарныде спорт дене заниматлем. 1934 ий гыч соревнований да спартакиадылаште участвоватленам, да начар огыл результат-шамычыш шуынам. Теве 1934 ийыште Западный Сибирь ден Уралын нелэ промышленностьысо пашазе-шамычын Первый Всесоюзный спартакиадыште (Свердловск олаште) 1500 метрыш куржмаште кокымшо верым налынам; тунам 1500 метрым 4,34 минутышто куржынам. Тиде мыйын первой сеҥымашем ыле.

1935 ий гыч Йошкар-Оласе „Динамо" добровольный спортивный обществыште членлан шогем. Марийский республикыште лийше чыла спартакиадыштат участвоватленам. Республиканский отборочный соревнованийлан мый пеш виян ямдылалтынам ыле. Тидлан кажне кечын тренироватленам. Садланак тиде соревнованийыште мый пеш сай результатым ончыктенам. 100 метр да 400 метрыш куржмаште у республиканский рекордым ыштенам.

Тиддеч посна 1938 ийыште мланем 7 национальный республика-шамычын соревнованийыште (Казань олаште) участвоватлаш перней. Тушто мый 100 метрым 11,6 секундышто, 400 метрым 54,1 секундышто куржынам да кок дистанцийыштат первый верым налынам. Тиде сеҥымашемлан мыйым костюм дене да СССР СНК пелене физкультура ден спорт Всесоюзный Комитетын грамотаже дене наградитлышт.

Мый шкемын спорт дене заниматлыме жапыштем 100, 400, 800 метрыш куржмаште да Ворошилов лӱмеш кроссышто 1000 метрыш куржмаште республиканский рекордым ыштенам. Тиде рекорд-шамыч таче мартеат мыйын кидыштак улыт.

Мый физкультура дене да спорт дене соревнований гыч соревнованийыш гына огыл заниматлем. Кеҥеж сезонлан телымат ямдылалтме шот дене, подготовительный упражнений-шамычым ыштем. Теле мучко гимнастика деч посна илет гын, чылалан раш, — кеҥежлан физкультура дене заниматлаш пеш йӧсӧ лиеш.

1938 ийыште II ступень ГТО значоклан нормым сдатленам, тиддеч посна моло оборонный значок-шамычемат улыт. Мый спортивный литературым, журнал-шамычым эреак лудын шогем.

Кызыт ме 9 национальный республика-шамычын соревнованийыш каена. Туштат мый эн ончыл верым налшаш верч, Марийский республикын командыжым ик ончыл верыш лукшаш верч тыршаш тӱҥалам. Марийский республикын честьшым мый тиде соревнованийыште виян защищатлаш тӱҥалам.

Советский молодежь спортым пеш чот йӧрата. Шкенан республикысе чыла передовой молодежьым физкультура, спорт дене заниматлаш, пеледше родинам аралымашке шогалаш ямде лияш ӱжам.

Фаворский,
„Динамо" спортобществын членже.

Кок у республиканский рекорд

Физкультура ден спорт— советский молодежьын йӧратыме занятийже. Тиде йӧратыме, пайдале занятий дене мый изи годсекак заниматлаш тӱҥалынам. А соревнованийлаште 1935 ий гыч эре участвоватлем. Соревнованийлаште сай результат-шамычым ончыкташ тӱҥалынам.

1938 ийыште шеста дене тӧршташ апрель тылзыштак тренироватлаш пижынам ыле. Тиде тренироватлымем арам ыш лий. 1938 ийыште шеста дене кӱкшытыш тӧрштымаште 3 метр да 10 сантиметрыш тӧрштен республиканский рекордым шынденам. Тудо ийыштак Казань олаш (ТАССР) 7 национальный республика - шамычын соревнованийыште шеста дене тӧрштымаште первый верым налынам. Тидлан СССР Совнарком физкультура ден спорт Всесоюзный комитетын грамотаже дене наградитленыт.

Гуляев йолташ.

Тений республиканский отборочный соревнованийыште кужутыш тӧрштымаште 6 метр да 16 сантиметр торашке тӧрштен, у республиканский рекордым установитленам.

18 июльышто, Чебоксар олаш (Чувашский АССР), 9 национальный республика-шамычын спартакиадыште эше сай результат-шамычым ончыктышаш верч тыршем.

Тений мый пиалан молодежьын физкультурный пайремжым кок у республиканский рекорд дене вашлиям.

Гуляев,
„Динамо" спортобществын членже.

ФИЗКУЛЬТУРНИК КЕЧЫМ МЕ КУЗЕ ВАШЛИИНА

Мемнан Марпромсоюз пелен промысловый кооперацийысе добровольный „Спартак" физкультурный обществым 1935 ийыште организоватлыме. Кызыт тиде обществыште Марийский республикысе промсоюз член-шамыч да нунын ешышт чылаже 565 еҥ членлан шога.

Тиде ныл ий жапыште мемнан „Спартак" физкультурный общество ик мыняр сеҥымаш-шамычым ыштен. 1937 ийыште первый ступень ГТО значоклан 2 еҥ велэ нормым сдатленыт ыле гын, 1938 ийыште 156 еҥ ГТО значокым налын. План почеш ме тений 150 ГТО значкист-шамычым ямдылышаш улына. Тений теле нормым 360 еҥ сдатлен. Тужеч кеҥеж нормым 120 еҥже гына южо вид дене але сдатлен шуктен огыл.

Хоккейный команда 1939 ийыште телым СССР кубоклан модмаште Тульский „Спартак" команда деч 5:1 счет дене модын налын. Тыгак „Спартак" юный командат виян кушкеш. Йолташла вашлийын модмаште футбол дене модмаште Зеленый Дол „Судостроитель" командым 8:1 счет дене сеҥен.

Посна член-шамыч тений сай результатым ончыктеныт. Теве П. А. Кузнецов йолташ ече дене республикыште ончыл вер верч соревнованийыште 20 километрым 1 час да 25 минутышто каен, ончыл верым налын.

Тылеч посна Марпромсоюз системысе физкультурный коллектив - шамычынат сеҥымашыт уло. Теве Йошкар-Ола профтехшколышто 15 еҥ ГТО значоклан да ГСО ден ПВХО значоклан 80 еҥ утла нормым тӱрыс сдатленыт.

Туге гынат, мемнан системыште але 5 у командым организоватлен шуктымо огыл. (Бумстройышто, моло вереат). „Труженица" артель пелен оборонно-физкультурный пашам томам шындыме. Ме Кумышо Пятилетка лӱмеш социалистический соревнованийыш ушнен, Йошкар-Ола „Динамо" команда дене соревнованийыште але мартен улшо ситыдымаш-шамычым тӧрлатен, ончыл верым налшаш верч кучедалына.

„Спартак" командын инструкторжо-
Я. Г. Чернов.

ФИЗКУЛЬТУРНИКЫН ВСЕСОЮЗНЫЙ КЕЧЫЖЕ

Таче физкультурникын Всесоюзный кечыже, рвезылык пайрем, чыла Советский элын пайремже.

Физкультурникын единый Всесоюзный кечыжым установитлымаш адак ик гана раш ончыкта, что миллион дене шемер-шамычым физически воспитатлымашым партий ден правительство первостепенный государственный важностян паша семын ончат.

Советский государство деч моло ик элат, советский деч моло ик правительстват молодежьлан физкультура ден заниматлашыже тыгай кугу возможностьым огыт предоставлятле. Тидым каласена гынат ситышын лиеш: профсоюз, колхоз да добровольный спортивный общество-шамычын расходоватлыме средства да государствын физкультурылан ассигнованийже тиде ийыште шӱдӧ миллион утла составлятла. Советский Союзын олалаште 700 утла стадион шотлалтеш, 10 тӱжем наре спортивный площадка, 430 водный станций, 5 тӱжем наре лыжный станций, кок тӱжемат пелэ наре спортивный зал-шамыч шотлалтыт. Мемнан элысе шемер-шамыч опытный инструктор, квалифицированный тренер-шамыч вуйлатыме почеш спорт дене заниматлаш возможностьым иметлат.

Населенийын зажиточностьшо кушмаш да тӱняште эн кӱчык паша кече дене сочетатлалтше тиде условий физкультурыш населенийын кугу слойжо-шамычым вовлекатлымашым обеспечитлен. Кызыт мемнан элыште („Готов к труду и обороне") значоклан да школьный (БГТО") значоклан сдатлыше-шамыч количество 7 миллионат утла.

Физкультурный движенийын чот шарлымыже советский спортын качественный кушмашыжымат обеспечитлен. Гиревой спортышто (нелытым нӧлтымаш) мировой рекорд-шамычын абсолютный большинствожым советский спортсмен-шамыч превыситленыт. Кызыт тӱнян ик элыштыжат команда-шамыч мемнан гиревик-шамыч деч матчым модын налын огыт керт. Алагунар мировой да европейский рекорд-шамычым мемнан пловец, конькобежец, легкоатлет-шамыч сеҥеныт. Советский спортын эн сай представительже-шамычын: Бойченкон, Озолинын, Васильеван, Поповын, Божкон, Исакован, Знаменский изакшоляк-шамычын, Турован, сверхметкий стрелок-шамыч И. Андреевын, Титовын да молынат лӱмышт вес эллаштат кумдан палыме улыт.

Физический упражнений, модыш, спорт эре кумданрак шемер-шамычын бытышкышт пурат, да олалаште велэ огыл, но СССР-н чыла союзный да автономный республикласе яллаште, ауллаште, кишлаклаштат.

Советский калык пеш сайын пала, что физкультура мемнан элыште—самоцель огыл, а плодотворный социалистический трудлан да родинам доблестно аралышашлан ямде улшо виян, мужественный поколенийым воспитыватлымашлан куатле средство улеш.

Советский спортсмен-шамыч шуко ыштеныт, но ончылно адак утларак ыштышашлык шога. Пытартыш жап марте физкультурный движенийын южо руководящий пашаеҥышт чыла физкультурым сылне зрелищылашке, развлеченийлашке гына савыреныт. Тиде тӱҥ гычак йоҥылыш, физкультура коммунистический воспитанийын ойраш лийдыме ужашыже лийын да тугак кодеш.

Энергийым луштарыде, Ленинско-Сталинский комсомол ден пырля физкультурный движенийыш у да у миллион дене еҥ-шамычым вовлекатлаш кӱлеш.

Ялыште физкультурым виянгдашлан шуко пашам ыштыман. Колхозник-шамычын эртыше спартакиада физкультурный движенийлан ялыште моткоч кугу резервын наличийжым ончыктеныт. Но тиде резерв-шамыч але пеш лушкыдын кучылталтыт. 7 миллион „ГТО" значкист-шамыч коклаште сельский физкультурник-шамычше 5 процентат уке улыт, очыни. Тиде моткоч шагал.

Йоча-шамыч коклаштат мемнан физкультурный организаций-шамыч пашам лушкыдын ыштат, детский да юношеский спортышто физкультурникын Всесоюзный кечыжлан ямдылалтме жапыште пале лийше оживленийым пеҥгыдемдаш да умбакыже тудым шараш кӱлеш.

Мемнан физкультурник-шамыч физкультурник-шамычын другшо Сталин йолташын мутшым шарнат: мланна „Советский элын могуществыжым кӱлеш кӱкшытыш нӧлталаш да тудым тушман - шамыч могырым покушений деч аралаш способный улшо таза, жизнерадостный пашазе - шамыч поколенийым кушташ кӱлеш" („Вопросы ленинизма", стр. 383).

Калыкын йӧратыме вождьшын тиде указанийже чыла физкультурный организаций-шамычлан, чыла советский физкультурник да физкультурница-шамычлан закон лийын да лийын кодеш.

В. СНЕГОВ.
СССР Совнарком пелене физкультура ден спорт паша дене Всесоюзный комитетын председательже.

12

Конкретный обязательствым налыныт

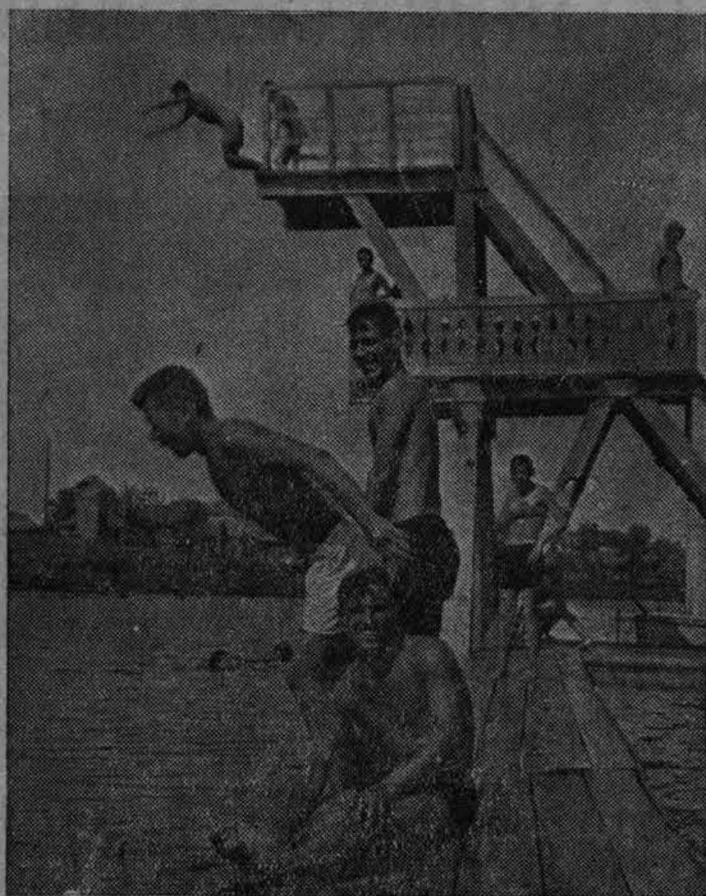
„Пашазе“ колхоз (Ронгинский район) пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч, ял озанлыкысе стахановец-шамыч республиканский совещанийын участникше - шамычын Марийский республикысе колхоз ден МТС-ласе чыла комсомолец ден комсомолка-шамыч дек, пӱтынь молодежь дек, чыла комбайнер ден тракторист-шамыч деке обращенийыштым общий комсомольский собранийыш проработатлен, шке ӱмбакышт конкретный обязательствым налыч. Уборкым тӱҥалме деч ончыч чыла уборочный машинын ямдылыкшым угыч проверитлен налаш—теве комсомолец-шамычын обязательстывышт гыч ик эн тӱҥ пункт.

Уборка жапыште политико-массовый пашам, беседым, громкий читкым ышташ тӱҥалыт.

Комсомолец-шамыч тыгак урожай погышашлан конкретный планым ышташ, декадылан кок № пырдыж газетым лукташ да туштo уборкын ходшым, колхозник-шамычын труд производительностьшым эреак ончыктен шогаш; пашаште социалистический соревнованийым кумдан шараш обязательствым налыч.

Кызыт комсомолец-шамыч налме обязательствыштым шукташ виян пижыч. Тений чаплын шочшо шурным чаплын поген налаш нуно мутым пуат.

И. В. Филиппов,
А. М. Михайлов.

Снимкыште: Йошкар-Ола „Динамо“ водный станцийыште йӱштылыт.

Фото С. Чуршуковын.

Футбол дене Марийский АССР кубокым „Динамо“ команда модын налын

Футбол дене Марийский АССР кубоклан розыгрыш республика мучко кок тылзе наре эртыш. Тиде розыгрышыште шуко районный ден оласе команда-шамыч участвоватленыт. Олимпейский система дене модшо розыгрышыште полуфиналыш „Динамо“ (Йошкар-Ола) ден „Бумажник“ (Бумстрой) команда-шамыч лектыныт.

15 июльышто Йошкар-Ола „Динамо“ стадионеш розыгрышын финалже эрталте. Финалыште „Динамо“ команда самырык „Бумажник“ футбольный командам 7:0 счет дене сеҥыш.

Футбол дене Марийский АССР кубокым „Динамо“ спортобществын командыже модын налын.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

АНГЛИЙЫШТЕ ЗАБАСТОВОЧНЫЙ ДВИЖЕНИЙ

Лондон, Блендфордыштo (Дорсет графство) новобранец-шамычлан у военный лагерьым ыштымаште 5 тӱжем пашазе забастоватлен. Бастоватлыше-шамыч пашадарым кугемдаш йодыт. Тиде пытартыш жапыште военный лагерь-шамычым ыштымаште лийше кумышо забастовка. Пашам фактически шогалтыме. Штрейкбрехер - шамычым кучылт тӧчымаш бастоватлыше пашазе дене штрейкбрехер-шамыч коклаште кредалмашым тарватен, тидын дене 12 еҥ сусырген. Штрейкбрехер - шамычым аралаш полицийын кугу вийжым колтымо.

Данцигыште военный ямдылалтмаш

Варшава, „Курьер Варшавский“ увертарыме почеш, ты кечылаште данцигский власть-шамыч польский портын территориешыже 1.000 гитлеровский штурмовиклан лагерьым организоватлен, тудын экстерриториальностьшым нарушитленыт. Тидлан лийын польский портовый совет данцигский сенатлан протестым заявитлен.

Данцигыште паша гыч лукмо дене лӱдыктен чыла служащий-шамычлан польский фамилийым немецкий ден обязательно вашталтыме нерген распоряженийым лукмо.

* * *

Лондон. Дейли телеграф энд Морнинг пост“ газетын данцигский корреспондентше увертара: тенгече Кенигсберг ден Пихлаусо регулярный фашистский частьла гыч 400 гвардеец Цопотеш воленыт.

Польский печать ӱмбак ончыктен, Рейтер агентство радио дене тыге передаватла: Данцигыште лихорадочный военный ямдылалтмаш тугак каен шога. Олаште—напряженный состояний. Уремлаште эн пытартыш типан пулемет-шамыч дене да винтовка-шамыч дене добровольческий корпусын членже-шамыч йӧршеш открыто патрулироватлат. Пытартыш кечылаште шуко грузовикым реквизироватлыме. Пограничный районышто илыше населенийлан эвакуацийлан ямде лияш предложитлыме. Тенгече Данцигыш видный германский журналист-шамычын кугу группышт толын.

Тӧрлатымаш

15 июльышто лекше 60 №-ан „Рвезе Коммунист“ газетын первый страницыште фотоснимка йымалне шола гыч тыге лудман: К. Д. Никанова—Верховный Совет депутат, „Красный стекловар“ янда заводын цех начальникше, И. Е. Малинина—„Красный стекловар“ янда заводын операторжо.

А. МАРЬЯМОВ

ФРАНЦУЗСКИЙ БУРЖУАЗНЫЙ РЕВОЛЮЦИЙЫН ШӰДӦВИТЛЫМШЕ ИЙЖЕ*

Интервент-шамыч париж ӱмбак толыт

Но дворян-шамыч сдаватлалтын огытыл. Людовик XVI иностранный король-шамычын полышыштлан ӱшанен. Немецкий князь-шамыч да русская императрица Екатерина II революций вашареш кучедалаш французский реакцийлан обещатленыт. Изиш почешырак французский революций вашареш кучедалмаште главный рольым Англия моҥын.

Парижышке монархический да иностранный шпион-шамыч темыныт. Англичан ден австриец-шамыч политический партийын вождьшо - шамычым, революционный войска-шамычын предводительыштым подкупатлаш тӧченыт. Францийын восточный границышкыже иноземный армий чумыргеныт.

Корольым але сӱмырымӧ огыл ыле, но тудын властьше ограничитлалтын. Государствын руководящий постлашкыже крупный буржуазий да либеральный дворянство шӱшкылтыныт. Нуно революционный калыкын сеҥымыжым чыла шке могырышко савырен моштеныт.

„Еҥ-шамыч свободный шочыт, да свободный кодыт да тыгак тӧр праван улыт“ манын возвещатлыше „Айдеме да гражданинын правашттын декларацийым“ 1789 ий августышто провозгласитлыме мӧҥгӧ кок ий эртымек 1791 ийыште Национальный учредительный собраний буржуазно-монархический конституцийым утвердитлен. Тиде конституций почеш Франция королевствак лийын кодын. Корольлан Национальный собранийын принимэтлыме законлан запрещенийым ышташ правам пуэн ыле. Тиде конституций нужна-шамычым политический права-шамыч деч лишитлен.

Крупный буржуазийын тыгай вопиющий произволжо вашареш демократический депутат-шамыч йӱкыштым луктыныт.

— Кӧ тендалан калыкым шке праважe деч лишитлаш правам пуэн?—манын Национальный собранийыште Аррасa ола гыч адвокат Максимилиан Робеспьер кычкыралын.

Пламенный журналист, кугу ученый—доктор Марат „Друг народа“ газетеш дворян, поп да крупный буржуазийын происходствым разоблачатлен. Тудо шке статьяштыже калыкым революцийын внутренний да внешний тушманышт деч шкеныштын правашттым аралаш эре ямде лияш призыватлен.

1791 ий 20 июньышто Людовик XVI лакейын платьежым чиенат, куржын. Но станционный смотритель граница лишне улшо ик почтовый станцийыште корольым пален.

Людовикым арестоватлыме да Парижыш кондымо.

Калык корольлан судым ышташ йодын. Но буржуазий народный движенийыште сӱмырлалтше королевско-дворянский власть дечат грозный да враждебный вийым шижын.

Элыште нелӧ положений ыле. Франция шужымаш дене аваалтын. Парижыште киндылан кугу очередь шоген. Марат шке статьяштыже спекулянт-шамычым бичеватлен, нунын вашареш—отечествын эн заклятый тушманже-шамыч вашареш кучедалаш требоватлен.

Тиде жапыште Австрия ден Пруссия коклаште война тӱҥалын. Королева Мария Антуанетта австриец-шамычлан войнан планжым пуэн. Офицер коклаштат шкеныштым ужалыше-шамыч шагал огыл лийыныт.

Францийын чыла департаментла гыч отечествым аралаш добровольц-шамыч кынелыныт. Марсель гыч да моло олала гычат вооруженный отряд-шамыч Парижыш толыныт. Марселец-шамыч шкеныштын боевой „Марсельеза“ мурыштым муреныт, тиде пытартыш вележ Францийын национальный гимнже лийын.

Добровольный отряд-шамычым формироватлымашым король запретитлен. Но корольын мутшо калыкын движенийжым чарен кертын огыл. Если корольлан калык могырым иктаж могай энгекым ыштымаш лиеш гын, Парижыште кӱ валан кӱ иктат ок код манын интервент - шамычын угрозышт парижан-шамычын шыдыштым утыр тапштен.

Тудо кечын, кунам революционный калыкын армийже интервент-шамычлан отпорым пуаш вийым поген, тунам Парижын предместьештыже уэш набатын йӱкшӧ шоктен. Тиде гана парижан-шамыч королевский дворыш—Тюильриш наступатлаш ямдылалтыныт. 1792 ий 10 августышто кок гана вӱр йоктарымашан кучедалмаш деч вара дворец налалтын.

Король калыкын гневше деч куржын да Национальный собранийыш шӱшкылтын, туштo уэш покровительствым муаш шонен. Но собраний вооруженный калыкын воляже вашареш каяш тоштын огыл. Корольым престол гыч сӱмырымӧ. Мом Собраний решитлен кертын огыл гын, тудым калык шке решитлен.

(Умбакыже лиеш).

*) Умбакыже. Тӱҥалтышыже кодшо номырышто.

Врид. отв. редактора—
П. В. ЩЕРБАКОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 70, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—616. г. Йошкар-Ола, 1 типография Маргосиздата.